

УДК 349.243

**ДЕРЖАВНИЙ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ НАГЛЯД
ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ В УКРАЇНІ**

Пузирна Н. С.,

*доцент кафедри трудового права,
адміністративного права та процесу
Навчально-наукового інституту
права і соціальних технологій
Чернігівського національного
технологічного університету,
канд. юрид. наук*

Діяльність санітарних організацій протягом усього періоду існування сприяла значному поліпшенню санітарного стану населених пунктів, зниженню захворюваності та зміцненню здоров'я населення. У сучасних непростих умовах розвитку ринкових відносин в Україні робота санітарних органів, як і раніше, спрямована на подальше зниження захворюваності серед населення, боротьбу з інфекціями, проведення заходів з оздоровлення умов праці і побуту населення.

У науці адміністративного права державний санітарно-епідеміологічний нагляд розглядають як різновид адміністративного нагляду¹. Під адміністративним наглядом розуміють вид державної управлінської діяльності, яка здійснюється спеціальними органами державної виконавчої влади щодо організаційно не підпорядкованих підприємств, установ, організацій, посадових осіб і громадян з приводу виконання ними вимог чинного законодавства з використанням заходів адміністративного примусу².

Сьогодні державний санітарно-епідеміологічний нагляд за додержанням законодавства про працю здійснюється на підставі Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»,³ Закону України «Про захист населення від інфекційних захворювань»,⁴ Положення про державний санітарно-

---

¹ Краснов В. В. Суб'єкти адміністративного нагляду, їх види та повноваження // Актуальні проблеми держави і права. – 2004. – Вип. 22. – С. 371.

² Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. С. В. Ківалова. – О. : Юрид. лит., 2003. – С. 311.

³ Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24 лютого 1994 р. № 4004-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27. – Ст. 218.

⁴ Про захист населення від інфекційних захворювань : Закон України від 6 квітня 2000 р. № 1645-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 29. – Ст. 228.

епідеміологічний нагляд в Україні,¹ Положення про державну санітарно-епідеміологічну службу України² та інших нормативно-правових актів.

Відповідно до ст. 39 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» державний санітарно-епідеміологічний нагляд – це діяльність органів державної санітарно-епідеміологічної служби по контролю за дотриманням юридичними та фізичними особами санітарного законодавства з метою попередження, виявлення, зменшення або усунення шкідливого впливу небезпечних факторів на здоров'я людей та по застосуванню заходів правового характеру щодо порушників.

Основними завданнями цієї діяльності є:

- нагляд за організацією і проведенням органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та громадянами санітарних і протиепідемічних заходів;

- нагляд за реалізацією державної політики з питань профілактики захворювань населення, участь у розробленні та контролі за виконанням програм, що стосуються запобігання шкідливому впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення;

- нагляд за дотриманням санітарного законодавства;

- проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, гігієнічної регламентації небезпечних факторів і видача дозволів на їх використання.

Державний санітарно-епідеміологічний нагляд здійснюється відповідно до Положення про державний санітарно-епідеміологічний нагляд в Україні, що затверджується Кабінетом Міністрів України, вибірковими перевірками дотримання санітарного законодавства за планами органів державної санітарно-епідеміологічної служби, а також позапланово залежно від санітарної, епідемічної ситуації та за заявами громадян.

Результати перевірки оформлюються актом, форма і порядок складання якого визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

Закон України «Про захист населення від інфекційних захворювань» у ст. 18 закріплює, що юридичні особи незалежно від форм власності та громадяни забезпечують проведення профілактичних дезінфекційних заходів у жилих, виробничих та інших приміщеннях (бу-

---

¹ Положення про державний санітарно-епідеміологічний нагляд в Україні : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 р. № 1217 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1217-2002-п>.

² Положення про державну санітарно-епідеміологічну службу України: затв. Указом Президента України від 6квітня 2011 р. № 400/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/400/2011>.

дівлях) і на земельних ділянках, що належать їм на праві власності чи надані в користування, здійснюють інші заходи з метою недопущення розмноження гризунів і комах у приміщеннях (будівлях) і на земельних ділянках. Власники, а також керівники та інші посадові особи підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності зобов'язані в межах своїх повноважень сприяти медичним працівникам у здійсненні заходів щодо захисту населення від інфекційних хвороб. Стаття 23 вищевказаного Закону передбачає порядок відсторонення від роботи осіб, які є бактеріоносіями.

Відповідно до Положення про державний санітарно-епідеміологічний нагляд в Україні метою державного санітарно-епідеміологічного нагляду є запобігання, виявлення та припинення порушень санітарного законодавства. Серед основних завдань державного санітарно-епідеміологічного нагляду є проведення санітарних та епідеміологічних розслідувань, спрямованих на встановлення причин та умов виникнення і розповсюдження інфекційних хвороб, професійних захворювань, масових неінфекційних захворювань (отруєнь) та радіаційних уражень людей.

Згідно з підп. 4 п. 4 Положення про державну санітарно-епідеміологічну службу України Державна санітарно-епідеміологічна служба України відповідно до покладених на неї завдань здійснює державний санітарно-епідеміологічний нагляд та контроль за дотриманням вимог санітарного законодавства органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування, органами влади Автономної Республіки Крим, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, фізичними особами та громадянами, реалізацією ними санітарних та протиепідемічних (профілактичних) заходів.

Враховуючи вищевикладене доходимо висновку, що головним завданням державного санітарно-епідеміологічного нагляду в Україні є своєчасне виявлення, запобігання та нейтралізація реальних та потенційних загроз виникнення інфекційних захворювань за допомогою залучення відповідних моделей, методів, сил, засобів та ресурсів. На етапі реформування системи органів державного санітарно-епідеміологічного нагляду необхідно звернути особливу увагу на збільшення ролі Державної санітарно-епідеміологічної служби України в охороні та гігієні праці, а також в моніторингу за умовами праці та станом здоров'я працюючих.